רות

עם פירוש רש״י

נוסח המקרא: מקרא על פי המסורה (CC BY-SA), באדיבות ספריא.
פירוש רש״י: The Metsudah Five Megillot, Lakewood, N.J., 2001 (CC-BY), באדיבות ספריא.
הקובץ מופץ בחינם ברישיון CC BY-SA: מותר להעתיק ולהפיץ, עם ציון המקור ובאותו רישיון.
geulaquiz.com

פרק א׳

א׳ וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו׃

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים. לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ שָׁאוּל, שֶׁהָיוּ הַדּוֹרוֹת מִתְפָּרְנְסִים עַל יְדֵי שׁוֹפְטִים. וּבִימֵי אִבְצָן הָיָה, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, אִבְצָן זֶה בֹּעַז׃

וַיֵּלֶךְ אִישׁ. עָשִׁיר גָּדוֹל הָיָה וּפַרְנַס הַדּוֹר. וְיָצָא מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ מִפְּנֵי צָרוּת הָעַיִן, שֶׁהָיְתָה עֵינוֹ צָרָה בָּעֲנִיִּים הַבָּאִים לְדָחְקוֹ, לְכָךְ נֶעֱנַשׁ׃

ב׳ וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָעֳמִי וְשֵׁם שְׁנֵי־בָנָיו | מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרָתִים מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ שְׂדֵי־מוֹאָב וַיִּהְיוּ־שָׁם׃

אֶפְרָתִים. חֲשׁוּבִים. וְכֵן ״בֶּן תַּחַת בֶּן צוּף אֶפְרָתִי״ אֶבְגִּינוֹס. רְאֵה חֲשִׁיבוּתָם, שֶׁחֵרֵי הִשִּׁיא עֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב אֶת בִּתּוֹ לְמַחְלוֹן, דְּאָמַר מַר, רוּת בִּתּוֹ שֶׁל עֶגְלוֹן הָיְתָה. דָּבָר אַחֵר, ״אֶפְרָתִים״, בֵּית לֶחֶם קְרוּיָה אֶפְרָת׃

ג׳ וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֶר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ׃

אִישׁ נָעֳמִי. לָמָּה נֶאֱמַר? מִכָּאן אָמְרוּ, אֵין אִישׁ מֵת אֶלָּא לְאִשְׁתּוֹ. (וְאָמַר ״אִישׁ נָעֳמִי״ כְּלוֹמַר, לְפִי שֶׁהוּא הָיָה אִישׁ נָעֳמִי וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ וְהִיא טְפֵלָה לוֹ, לָכֵן, פְּגָעָה בּוֹ מִדַּת הַדִּין וְלֹא בָהּ)׃

ד׳ וַיִּשְׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֹאֲבִיּוֹת שֵׁם הָאַחַת עָרְפָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית רוּת וַיֵּשְׁבוּ שָׁם כְּעֶשֶׂר שָׁנִים׃

ה׳ וַיָּמֻתוּ גַּם־שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן וַתִּשָּׁאֵר הָאִשָּׁה מִשְּׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ׃

גַּם שְׁנֵיהֶם. מַהוּ ״גַּם״? בַּתְּחִלָּה לָקוּ בְּמָמוֹנָם וּמֵתוּ גְּמַלֵּיהֶם וּמִקְנֵיהֶם, וְאַחַר כָּךְ מֵתוּ גַּם הֵם׃

ו׳ וַתָּקָם הִיא וְכַלֹּתֶיהָ וַתָּשָׁב מִשְּׂדֵי מוֹאָב כִּי שָׁמְעָה בִּשְׂדֵה מוֹאָב כִּי־פָקַד יְהוָה אֶת־עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לָחֶם׃

ז׳ וַתֵּצֵא מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה־שָּׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ וַתֵּלַכְנָה בַדֶּרֶךְ לָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה׃

וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם. לָמָּה נֶאֱמַר? הֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר: ״וַתָּשָׁב מִשְּׂדֵי מוֹאָב״, וּמֵהֵיכָן תָּשׁוּב אִם לֹא תֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם שֶׁהָיְתָה שָׁם? אֶלָּא מַגִּיד שֶׁיְּצִיאַת צַדִּיק מִן הַמָּקוֹם נִכֶּרֶת וְעוֹשָׂה רֹשֶׁם. פָּנָה זִירָהּ, פָּנָה חֲדָרָהּ, פָּנָה שִׁבְחָהּ שֶׁל עִיר. וְכֵן ״וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע״׃

ח׳ וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה שֹּׁבְנָה אִשָּׁה לְבֵית אִמָּהּ (יעשה) [יַעַשׂ] יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם־הַמֵּתִים וְעִמָּדִי׃

ט׳ יִתֵּן יְהוָה לָכֶם וּמְצֶאןָ מְנוּחָה אִשָּׁה בֵּית אִישָׁהּ וַתִּשַּׁק לָהֶן וַתִּשֶּׂאנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה׃

י׳ וַתֹּאמַרְנָה־לָּהּ כִּי־אִתָּךְ נָשׁוּב לְעַמֵּךְ׃

י״א וַתֹּאמֶר נָעֳמִי שֹׁבְנָה בְנֹתַי לָמָּה תֵלַכְנָה עִמִּי הַעוֹד־לִי בָנִים בְּמֵעַי וְהָיוּ לָכֶם לַאֲנָשִׁים׃

י״ב שֹׁבְנָה בְנֹתַי לֵכְנָ כִּי זָקַנְתִּי מִהְיוֹת לְאִישׁ כִּי אָמַרְתִּי יֶשׁ־לִי תִקְוָה גַּם הָיִיתִי הַלַּיְלָה לְאִישׁ וְגַם יָלַדְתִּי בָנִים׃

כִּי זָקַנְתִּי מִהְיוֹת לְאִישׁ. שֶׁאֲנָשֵׁא לוֹ וְאוֹלִיד בָּנִים וְתִנָּשְׂאוּ לָהֶם, שֶׁאֵינָם אֲסוּרִים לָכֶם וְאֵינְכֶם אֲסוּרוֹת לָהֶם מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָחִיו שֶׁלֹּא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ שֶׁאֵינָהּ זְקוּקָה לְיָבָם, לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ לְמַחְלוֹן וְכִלְיוֹן קְדוּשִׁין בָּהֶן שָׁנָּכְרִיּוֹת הָיוּ וְלֹא נִתְגַּיְּרוּ וְעַכְשָׁיו הֵן בָּאוֹת לְהִתְגַּיֵּר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, ״כִּי אִתָּךְ נָשׁוּב לְעַמֵּךְ״. מֵעַתָּה, נִהְיָה לְעַם אֶחָד׃

כִּי אָמַרְתִּי יֶשׁ לִי תִקְוָה. כִּי אֲפִלּוּ אָמַר לִי לִבִּי יֶשׁ לִי תִקְוָה לִנָּשֵׂא עוֹד וְלָלֶדֶת בָּנִים׃

גַּם הָיִיתִי הַלַּיְלָה לְאִישׁ. וְיוֹתֵר מִכֵּן, אֲפִלּוּ הָרִיתִי הַלַּיְלָה זְכָרִים׃

וְגַם יָלַדְתִּי בָנִים. אוֹ אֲפִלּוּ כְּבָר יָלַדְתִּי בָנִים׃

י״ג הֲלָהֵן | תְּשַׂבֵּרְנָה עַד אֲשֶׁר יִגְדָּלוּ הֲלָהֵן תֵּעָגֵנָה לְבִלְתִּי הֱיוֹת לְאִישׁ אַל בְּנֹתַי כִּי־מַר־לִי מְאֹד מִכֶּם כִּי־יָצְאָה בִי יַד־יְהוָה׃

הֲלָהֵן תִּשָּׁבַרְנָה. בִּתְמִיהָה, שֶׁמָּא לָהֶם תִּצָּפֶינָה עַד אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ? לְשׁוֹן ״שִׁבְרוּ עַל ה׳ אֱלֹהֵיו״:

תֵּעָגֵנָה. לְשׁוֹן אָסוּר וְכָלוּא כְּמוֹ ״עֻג עוּגָה וְעָמַד בְּתוֹכָהּ״. וְיֵשׁ פּוֹתְרִין לְשׁוֹן עִגּוּן, וְלֹא יִתָּכֵן, שֶׁאִם כֵּן הָיָה לוֹ לִנָּקֵד הַנּוּ״ן דָּגֵשׁ אוֹ לִכְתֹּב שְׁנֵי נוּנִי״ן:

כִּי יָצְאָה בִי יַד ה׳. אָמַר רַבִּי לֵוִי, כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר ״יַד ה׳״ מַכַּת דֶּבֶר הוּא. וּבִנְיַן אָב לְכֻלָּם ״הִנֵּה יַד ה׳ הוֹיָה״:

י״ד **וַתִּשֶּׂנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה עוֹד וַתִּשַּׁק עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ׃**

ט״ו **וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל־עַמָּהּ וְאֶל־אֱלֹהֶיהָ שׁוּבִי אַחֲרֵי יְבִמְתֵּךְ׃**

הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ. זֶה טָעְמוֹ לְמַעְלָה תַּחַת הַשִּׁי״ן לְפִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן עָבָר. ״וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה״ טַעְמוֹ לְמַטָּה בַּבֵּי״ת לְפִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן הֹוֶה, וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם:

ט״ז **וַתֹּאמֶר רוּת אַל־תִּפְגְּעִי־בִי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ כִּי אֶל־אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין עַמֵּךְ עַמִּי וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי׃**

אַל תִּפְגְּעִי בִי. אַל תַּפְצְרִי בִי:

כִּי אֶל אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ. מִכָּאן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר מוֹדִיעִין לוֹ מִקְצַת עֲנָשִׁים, שֶׁאִם בָּא לַחֲזוֹר בּוֹ יַחֲזֹר, שֶׁמִּתּוֹךְ דְּבָרֶיהָ שֶׁל רוּת אַתָּה לָמֵד מַה שֶּׁאָמְרָה לָהּ נָעֳמִי. ״אָסוּר לָנוּ לָצֵאת חוּץ לַתְּחוּם בַּשַּׁבָּת״. אָמְרָה לָהּ, ״בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ״. ״אָסוּר לָנוּ לְהִתְיַחֵד נְקֵבָה עִם זָכָר שֶׁאֵינוֹ אִישָׁהּ״. אָמְרָה לָהּ, ״בַּאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין״. ״עַמִּנוּ מֻבְדָּלִים מִשְּׁאָר עַמִּים בְּתַרְיַ״ג מִצְוֹת״, ״עַמֵּךְ עַמִּי״. ״אָסוּר לָנוּ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, ״וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי״. ״אַרְבַּע מִיתוֹת נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין, ״בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת״. ״שְׁנֵי קְבָרִים נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין, אֶחָד לִנְסְקָלִין וְנִשְׂרָפִין וְאֶחָד לְנֶהֱרָגִין וְנֶחְנָקִין״. אָמְרָה לָהּ, ״וְשָׁם אֶקָּבֵר״:

י״ז **בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לִי וְכֹה יוֹסִיף כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינָךְ׃**

כֹּה יַעֲשֶׂה ה׳ לִי. כַּאֲשֶׁר הִתְחִיל לְהָרַע, שֶׁיָּצְאָה בִי יָדוֹ לְהָמִית אִישִׁי וְלִיֵּרֵד מִנְּכָסַי:

וְכֹה יוֹסִיף. אִם יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינְךָ כִּי אִם הַמָּוֶת:

י״ח **וַתֵּרֶא כִּי־מִתְאַמֶּצֶת הִיא לָלֶכֶת אִתָּהּ וַתֶּחְדַּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ׃**

וַתֶּחְדַּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ. מִכָּאן אָמְרוּ, אֵין מַרְבִּין עָלָיו וְאֵין מְדַקְדְּקִין עָלָיו:

י״ט **וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד־בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַיְהִי כְּבוֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַתֵּהָם כָּל־הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי׃**

וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, ״בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חֲבִיבִים הַגֵּרִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כֵּיוָן שֶׁנָּתְנָה דַּעְתָּהּ לְהִתְגַּיֵּר, הִשְׁוָה אוֹתָהּ הַכָּתוּב לְנָעֳמִי״:

וַתֵּהָם כָּל הָעִיר. נַעֲשֵׂית הוֹמְיָה כָּל הָעִיר. כֻּלָּם נִתְקַבְּצוּ לִקְבֹּר אִשְׁתּוֹ שֶׁל בֹּעַז שֶׁמֵּתָה בּוֹ בַּיּוֹם:

הֲזֹאת נָעֳמִי. הַה״א נְקוּדָה חֲטָף מִפְּנֵי שֶׁהִיא בִּתְמִיהָ, הֲזֹאת נָעֳמִי שֶׁרִגִּילָה לָצֵאת בַּצְּבִים וּבַפְּרָדִים? חֲזִיתֶם מָה עָלְתָה לָהּ עַל אֲשֶׁר יָצְאת לְחוּצָה לָאָרֶץ:

כ׳ **וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶן אַל־תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאן לִי מָרָא כִּי־הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד׃**

כ״א **אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יְהוָה לָמָּה תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַיהוָה עָנָה בִי וְשַׁדַּי הֵרַע לִי׃**

מְלֵאָה הָלַכְתִּי. בְּעֹשֶׁר וּבָנִים. דָּבָר אַחֵר: שְׁהָיְתָה מְעֻבֶּרֶת:

עָנָה בִי. הֵעִיד עָלַי שֶׁהִרְשַׁעְתִּי לְפָנָיו. דָּבָר אַחֵר: עָנָה בִי מִדַּת הַדִּין, כְּמוֹ ״וְעָנָה גְאוֹן יִשְׂרָאֵל״:

כ״ב **וַתָּשָׁב נָעֳמִי וְרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה כַלָּתָהּ עִמָּהּ הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵי מוֹאָב וְהֵמָּה בָּאוּ בֵּית לֶחֶם בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים׃**

בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים. בִּקְצִירַת הָעֹמֶר הַכָּתוּב מְדַבֵּר:

פרק ב׳

א׳ **וּלְנָעֳמִי (מידע) [מוֹדָע] לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז׃**

מוֹדַע. קָרוֹב. בֶּן אָחִיו שֶׁל אֱלִימֶלֶךְ הָיָה. אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֱלִימֶלֶךְ וְשַׁלְמוֹן אָבִי בֹּעַז וּפִלְנִי אַלְמֹנִי הַגּוֹאֵל וַאֲבִי נָעֳמִי כֻּלָּם בְּנֵי נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב הָיוּ, וְלֹא הוֹעִילָה לָהֶם זְכוּת אֲבוֹתָם בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ לְחוּצָה לָאָרֶץ:

ב׳ וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל־נָעֳמִי אֵלְכָה־נָּא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקְּטָה בַשִּׁבֳּלִים אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בִתִּי:

אֵלְכָה נָּא הַשָּׂדֶה. לְאֶחָד מִשְּׁדוֹת אֲנָשִׁי הָעִיר אַחֲרֵי אֶחָד מֵהֶם ״אֲשֶׁר אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו״, שֶׁלֹּא יִגְעַר בִּי:

וַאֲלַקְּטָה בַשִּׁבֳּלִים אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו. אַחַר מִי אֲשֶׁר אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו:

ג׳ וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַיִּקֶר מִקְרֶהָ חֶלְקַת הַשָּׂדֶה לְבֹעַז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ:

וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה. מְצִינוּ בְּמִדְרַשׁ רוּת, עַד לֹא אָזְלַת אָתַת? שֶׁהוּא אוֹמֵר ״וַתָּבוֹא״, וְאַחַר ״וַתְּלַקֵּט״. אֶלָּא שֶׁהָיְתָה מְסַמֶּנֶת הַדְּרָכִים קֹדֶם שֶׁנִּכְנְסָה לַשָּׂדֶה, וְהָלְכָה וּבָאָה וְחָזְרָה לָעִיר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת סְמָנִים וְצִיּוּנִים שֶׁלֹּא תִּטְעֶה בַּשְּׁבִילִין וְתֵדַע לָשׁוּב:

וַיִּקֶר מִקְרֶהָ. לְבֹא בְּחֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְבֹעַז:

ד׳ וְהִנֵּה־בֹעַז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ יְהוָה:

ה׳ וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְנַעֲרוֹ הַנִּצָּב עַל־הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת:

לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת. וְכִי דַּרְכּוֹ שֶׁל בֹּעַז לִשְׁאֹל בִּנָּשִׁים? אֶלָּא, דִּבְרֵי צְנִיעוּת וְחָכְמָה רָאָה בָהּ. שְׁתֵּי שִׁבֳּלִים לְקָטָה, שְׁלֹשָׁה אֵינָהּ לְקָטָה. וְהָיְתָה מְלַקֶּטֶת עוֹמְדוֹת מְעַמָּד וְשׁוֹכְבוֹת מְיֻשָּׁב, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁחֶה:

ו׳ וַיַּעַן הַנַּעַר הַנִּצָּב עַל־הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמַר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִוא הַשָּׁבָה עִם־נָעֳמִי מִשְּׂדֵי מוֹאָב:

הַשָּׁבָה עִם נָעֳמִי. הִטְעִים לְמַעְלָה תַּחַת הַשִּׁי״ן, לְפִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן עָבַר וְאֵינָהּ לְשׁוֹן פּוֹעֶלֶת:

ז׳ וַתֹּאמֶר אֲלַקֳּטָה־נָּא וְאָסַפְתִּי בָעֳמָרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וַתָּבוֹא וַתַּעֲמֹד מֵאָז הַבֹּקֶר וְעַד־עַתָּה זֶה שִׁבְתָּהּ הַבַּיִת מְעָט:

וַתֹּאמֶר. בְּלִבָּהּ:

אֲלַקֳּטָה נָּא. לְקֶט הַשִּׁבֳּלִים:

וְאָסַפְתִּי בָעֳמָרִים. שִׁכְחָה שֶׁל עֳמָרִים:

ח׳ וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל־רוּת הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל־תֵּלְכִי לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא תַעֲבוּרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם־נַעֲרֹתָי:

ט׳ עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר־יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת־הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ וְצָמִת וְהָלַכְתְּ אֶל־הַכֵּלִים וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים:

וְצָמִת וְהָלַכְתְּ אֶל הַכֵּלִים. וְאִם תִּצְמְאִי אַל תִּכָּלְמִי מִלֶּכֶת וְלִשְׁתּוֹת מִכְּלֵי הַמַּיִם אֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים:

י׳ וַתִּפֹּל עַל־פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מַדּוּעַ מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאָנֹכִי נָכְרִיָּה:

י״א וַיַּעַן בֹּעַז וַיֹּאמֶר לָהּ הֻגֶּד הֻגַּד לִי כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂית אֶת־חֲמוֹתֵךְ אַחֲרֵי מוֹת אישֵׁךְ וַתַּעַזְבִי אָבִיךְ וְאִמֵּךְ וְאֶרֶץ מוֹלַדְתֵּךְ וַתֵּלְכִי אֶל־עַם אֲשֶׁר לֹא־יָדַעַתְּ תְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם:

י״ב יְשַׁלֵּם יְהוָה פָּעֳלֵךְ וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת־כְּנָפָיו:

י״ג וַתֹּאמֶר אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי כִּי נִחַמְתָּנִי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל־לֵב שִׁפְחָתֶךָ וְאָנֹכִי לֹא אֶהְיֶה כְּאַחַת שִׁפְחֹתֶיךָ:

לֹא אֶהְיֶה כְּאַחַת שִׁפְחֹתֶךָ. אֵינְנִי חֲשׁוּבָה כְּאַחַת מִן הַשְּׁפָחוֹת שֶׁלָּךְ:

י״ד וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל גְּשִׁי הֲלֹם וְאָכַלְתְּ מִן־הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ וַתֵּשֶׁב מִצַּד הַקֹּצְרִים וַיִּצְבָּט־לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר׃

וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ. מִכָּאן שֶׁהַחֹמֶץ יָפֶה לְשָׂרָב׃

וַיִּצְבָּט לָהּ קָלִי. וְיוֹשֶׁט לָהּ. וְאֵין לוֹ דְּמִיוֹן בַּמִּקְרָא אֶלָּא בִּלְשׁוֹן מִשְׁנָה: אֲחוֹרַיִם וְתָנֵךְ וּבֵית הַצְּבִיטָה׃

ט״ו וַתָּקָם לְלַקֵּט וַיְצַו בֹּעַז אֶת־נְעָרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הָעֳמָרִים תְּלַקֵּט וְלֹא תַכְלִימוּהָ׃

ט״ז וְגַם שֹׁל־תָּשְׁלוּ לָהּ מִן־הַצְּבָתִים וַעֲזַבְתֶּם וְלִקְּטָה וְלֹא תִגְעָרוּ־בָהּ׃

וְגַם שֹׁל תָּשְׁלוּ. שָׂכוֹחַ תִּשְׂכְּחוּ, עֲשׂוּ עַצְמֵיכֶם כְּאִלּוּ אַתֶּם שׁוֹכְחִים. תַּרְגּוּם שֶׁל שְׁגָגָה שְׁלוּתָא, וְכֵן ״עַל הַשַּׁל״. דָּבָר אַחֵר, לְשׁוֹן ״כִּי יִשַּׁל זֵיתֶךָ״׃

צְבָתִים. עֳמָרִים קְטַנִּים. וְיֵשׁ דִּגְמָתוֹ בִּלְשׁוֹן מִשְׁנָה, מְצָאָן צְבָתִים אוֹ כְּרִיכוֹת׃

י״ז וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה עַד־הָעֶרֶב וַתַּחְבֹּט אֵת אֲשֶׁר־לִקָּטָה וַיְהִי כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים׃

י״ח וַתִּשָּׂא וַתָּבֹא הָעִיר וַתֵּרֶא חָמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־לִקָּטָה וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן־לָהּ אֵת אֲשֶׁר־הוֹתְרָה מִשָּׂבְעָהּ׃

י״ט וַתֹּאמֶר לָהּ חָמוֹתָהּ אֵיפֹה לָקַטְתְּ הַיּוֹם וְאָנָה עָשִׂית יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ וַתַּגֶּד לַחֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה עִמּוֹ וַתֹּאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בֹּעַז׃

יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ. בַּעַל הַשָּׂדֶה שֶׁנָּשָׂא וְנָתַן לָךְ פָּנִים לְלַקֵּט בְּשָׂדֵהוּ׃

כ׳ וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ בָּרוּךְ הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר לֹא־עָזַב חַסְדּוֹ אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַמֵּתִים וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגֹּאֲלֵנוּ הוּא׃

אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַמֵּתִים. שֶׁזָּן וּמְפַרְנֵס אֶת הַחַיִּים וְנִטְפָּל בְּצָרְכֵי הַמֵּתִים׃

כ״א וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה גַּם | כִּי־אָמַר אֵלַי עִם־הַנְּעָרִים אֲשֶׁר־לִי תִּדְבָּקִין עַד אִם־כִּלּוּ אֵת כָּל־הַקָּצִיר אֲשֶׁר־לִי׃

כ״ב וַתֹּאמֶר נָעֳמִי אֶל־רוּת כַּלָּתָהּ טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם־נַעֲרוֹתָיו וְלֹא יִפְגְּעוּ־בָךְ בְּשָׂדֶה אַחֵר׃

כ״ג וַתִּדְבַּק בִּנְעָרוֹת בֹּעַז לְלַקֵּט עַד־כְּלוֹת קְצִיר־הַשְּׂעֹרִים וּקְצִיר הַחִטִּים וַתֵּשֶׁב אֶת־חָמוֹתָהּ׃

פרק ג׳

א׳ וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי חֲמוֹתָהּ בִּתִּי הֲלֹא אֲבַקֶּשׁ־לָךְ מָנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב־לָךְ׃

ב׳ וְעַתָּה הֲלֹא בֹעַז מֹדַעְתָּנוּ אֲשֶׁר הָיִית אֶת־נַעֲרוֹתָיו הִנֵּה־הוּא זֹרֶה אֶת־גֹּרֶן הַשְּׂעֹרִים הַלָּיְלָה׃

מֹדַעְתָּנוּ. קְרוֹבֵנוּ׃

הִנֵּה הוּא זֹרֶה. הַמּוֹץ. וונטו״ר בְּלַעַ״ז׃

הַלָּיְלָה. שֶׁהָיָה הַדּוֹר פָּרוּץ בִּגְנֵבָה וְגֵזֶל, וְהָיָה יָשֵׁן בְּגָרְנוֹ לִשְׁמֹר גָּרְנוֹ׃

ג׳ וְרָחַצְתְּ | וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ (שמלתך) [שִׂמְלֹתַיִךְ] עָלַיִךְ (וירדתי) [וְיָרַדְתְּ] הַגֹּרֶן אַל־תִּוָּדְעִי לָאִישׁ עַד כַּלֹּתוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת׃

וְרָחַצְתְּ. מִטְּנוּף עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁלָּךְ׃

וָסַכְתְּ. אֵלּוּ מִצְוֹת׃

וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַיִךְ. בְּגָדִים שֶׁל שַׁבָּת׃

וְיָרַדְתִּי הַגֹּרֶן. וְיָרַדְתִּי כְּתִיב זְכוּתִי תֵּרֵד עִמָּךְ׃

אַל תֹּוַדְעִי לָאִישׁ. לְבַעַז׃

ד׳ וְיִהְיֶ֗ בְּשָׁכְבוֹ֙ וְיָדַעַתְּ֣ אֶת־הַמָּקוֹם֮ אֲשֶׁ֣ר יִשְׁכַּב־שָׁם֒ וּבָ֣את וְגִלִּ֗ית מַרְגְּלֹתָיו֙ (ושכבתי) [וְשָׁכַבְתְּ֔] וְהוּא֙ יַגִּ֣יד לָ֔ךְ אֵ֥ת אֲשֶׁ֖ר תַּעֲשִׂ֑ין׃

ה׳ וַתֹּ֥אמֶר אֵלֶ֖יהָ כֹּ֣ל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִ֑י [אֵלַ֖י] אֶעֱשֶֽׂה׃

ו׳ וַתֵּ֣רֶד הַגֹּ֔רֶן וַתַּ֖עַשׂ כְּכֹ֥ל אֲשֶׁר־צִוַּתָּ֖הּ חֲמוֹתָֽהּ׃

וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן וַתַּעַשׂ. הִיא אָמְרָה לָהּ ״וְרָחַצְתְּ וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַיִךְ עָלַיִךְ״, וְאַחַר כָּךְ ״וְיָרַדְתְּ הַגֹּרֶן. וְהִיא לֹא עָשְׂתָה כֵן. אֶלָּא אָמְרָה, ״אִם אֵרֵד כְּשֶׁאֲנִי מְקֻשָּׁטֶת, הַפּוֹגֵעַ בִּי וְהָרוֹאֶה אוֹתִי יֹאמַר שֶׁאֲנִי זוֹנָה״. לְפִיכָךְ, יָרְדָה בַּתְּחִלָּה הַגֹּרֶן וְאַחַר כָּךְ קִשְּׁטָה אֶת עַצְמָהּ כַּאֲשֶׁר צִוַּתָּהּ חֲמוֹתָהּ׃

ז׳ וַיֹּ֣אכַל בֹּ֗עַז וַיִּשְׁתְּ֙ וַיִּיטַ֣ב לִבּ֔וֹ וַיָּבֹ֕א לִשְׁכַּ֖ב בִּקְצֵ֣ה הָעֲרֵמָ֑ה וַתָּבֹ֣א בַלָּ֔ט וַתְּגַ֖ל מַרְגְּלֹתָ֥יו וַתִּשְׁכָּֽב׃

וַיִּיטַב לִבּוֹ. עָסַק בַּתּוֹרָה׃

וַתָּבֹא בַלָּט. בְּנַחַת׃

ח׳ וַיְהִי֮ בַּחֲצִ֣י הַלַּיְלָה֒ וַיֶּחֱרַ֤ד הָאִישׁ֙ וַיִּלָּפֵ֔ת וְהִנֵּ֥ה אִשָּׁ֖ה שֹׁכֶ֥בֶת מַרְגְּלֹתָֽיו׃

וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ. כְּסָבוּר שֵׁד הוּא וּבִקֵּשׁ לִזְעֹק, וְהִיא אֲחָזַתּוּ וּלְפָפַתּוּ בִּזְרוֹעוֹתֶיהָ׃

וַיִּלָּפֵת. וַיֵּאָחֵז כְּמוֹ וַיִּלְפֹּת שִׁמְשׁוֹן׃

וְהִנֵּה אִשָּׁה. נָתַן יָדוֹ עַל רֹאשָׁהּ וְהִכִּיר שֶׁהִיא אִשָּׁה׃

ט׳ וַיֹּ֖אמֶר מִי־אָ֑תְּ וַתֹּ֣אמֶר אָנֹכִ֤י רוּת֙ אֲמָתֶ֔ךָ וּפָרַשְׂתָּ֤ כְנָפֶךָ֙ עַל־אֲמָתְךָ֔ כִּ֥י גֹאֵ֖ל אָֽתָּה׃

וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ. כְּנַף בִּגְדֶךָ לְכַסּוֹתִי בְּטַלִּיתְךָ וְהוּא לְשׁוֹן נְשׂוּאִין׃

כִּי גֹאֵל אָתָּה. לְגָאֹל נַחֲלַת אִישִׁי כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, ״וּבָא גּוֹאֲלוֹ הַקָּרוֹב אֵלָיו וְנָאַל וגו׳״. וַחֲמוֹתִי וַאֲנִי צְרִיכוֹת לִמְכֹּר נַחֲלָתֵנוּ, וְעַתָּה עָלַיִךְ לִקָּנוֹת. קְנֵה גַּם אוֹתִי עִמָּהּ שֶׁיִּזָּכֵר שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ, כְּשֶׁאָבֹא עַל הַשָּׂדֶה יֹאמְרוּ ״זֹאת אֵשֶׁת מַחְלוֹן״׃

י׳ וַיֹּ֗אמֶר בְּרוּכָ֤ה אַתְּ֙ לַיהוָ֔ה בִּתִּ֖י הֵיטַ֣בְתְּ חַסְדֵּ֑ךְ הָאַחֲרוֹן֙ מִן־הָרִאשׁ֔וֹן לְבִלְתִּי־לֶ֥כֶת אֲחֲרֵ֖י הַבַּחוּרִ֑ים אִם־דַּ֖ל וְאִם־עָשִֽׁיר׃

מִן הָרִאשׁוֹן. אֲשֶׁר עָשִׂית עִם חֲמוֹתֵךְ׃

י״א וְעַתָּ֣ה בִתִּי֮ אַל־תִּירְאִי֒ כֹּ֣ל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִ֗י אֶֽעֱשֶׂה־לָּךְ֙ כִּ֣י יוֹדֵ֣עַ כָּל־שַׁ֔עַר עַמִּ֖י כִּ֣י אֵ֣שֶׁת חַ֑יִל אָֽתְּ׃

י״ב וְעַתָּ֗ה כִּ֤י אָמְנָם֙ כִּ֣י (אם) גֹּאֵ֣ל אָנֹ֔כִי וְגַם֙ יֶ֣שׁ גֹּאֵ֔ל קָר֖וֹב מִמֶּֽנִּי׃

וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי. אִם כְּתִיב וְלֹא קְרִי. כְּלוֹמַר, מַשְׁמַע סָפֵק וַדַּאי יֵשׁ גּוֹאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי. (סְפָרִים אַחֲרִים: ״כִּי אִם״ מַשְׁמַע סָפֵק וְהוּא וַדַּאי.) אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, שַׁלְמוֹן וֶאֱלִימֶלֶךְ וְטוֹב אַחִים הָיוּ. וּמַהוּ ״אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ״? לְעוֹלָם קוֹרֵא אָדָם אֶת דּוֹדוֹ אָחִיו, כְּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר, ״וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו״. וַהֲלֹא אַבְרָהָם דּוֹדוֹ הָיָה? כָּךְ הָיָה בְּעַז לֶאֱלִימֶלֶךְ בֶּן אָחִיו, קְרוֹבוֹ שֶׁל מַחְלוֹן, אֲבָל טוֹב הָיָה קָרוֹב יוֹתֵר׃

קָרוֹב מִמֶּנִּי. שֶׁהוּא אָח וַאֲנִי בֶּן אָח׃

י״ג לִ֚ינִי | הַלַּ֣יְלָה וְהָיָ֔ה בַּבֹּ֖קֶר אִם־יִגְאָלֵ֣ךְ טוֹב֮ יִגְאָל֒ וְאִם־לֹ֣א יַחְפֹּ֗ץ לְגָאֳלֵךְ֙ וּגְאַלְתִּיךְ֙ אָנֹ֣כִי חַי־יְהוָ֔ה שִׁכְבִ֖י עַד־הַבֹּֽקֶר׃

לִינִי הַלַּיְלָה. לִינִי בְּלֹא אִישׁ׃

חַי ה׳. אָמְרָה לוֹ ״בְּדָבָרִים אַתָּה מוֹצִיאֵנִי״. קֻפַּץ וְנִשְׁבַּע לָהּ שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיאָהּ בְּדָבָרִים. וְיֵשׁ מְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ, ״לְיִצְרוֹ נִשְׁבַּע, שֶׁהָיָה יִצְרוֹ מְקַטְרְגוֹ, אַתָּה פָּנוּי וְהִיא פְּנוּיָה, בֹּא עָלֶיהָ״. וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יָבֹא עָלֶיהָ אֶלָּא עַל יְדֵי נִשּׂוּאִין׃

י״ד וַתִּשְׁכַּ֥ב מַרְגְּלוֹתָ֖ו עַד־הַבֹּ֑קֶר וַתָּ֕קָם (בטרום) [בְּטֶ֥רֶם] יַכִּ֖יר אִ֣ישׁ אֶת־רֵעֵ֑הוּ וַיֹּ֣אמֶר אַל־יִוָּדַ֔ע כִּי־בָ֥אָה הָאִשָּׁ֖ה הַגֹּֽרֶן׃

וַיֹּאמֶר אַל יִוָּדַע. מוּסָב עַל ״וַתָּקָם בְּטֶרֶם יַכִּיר״. הוּא זָרְזָהּ לָקוּם, כִּי אָמַר בְּלִבּוֹ, ״אֵין כְּבוֹדִי שֶׁיִּוָּדַע כִּי בָאָה הָאִשָּׁה הַגֹּרֶן׃

ט״ו וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר־עָלַיִךְ וְאָחֲזִי־בָהּ וַתֹּאחֶז בָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ־שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ וַיָּבֹא הָעִיר׃

שֵׁשׁ שְׂעֹרִים. אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֵׁשׁ סְאִין, שֶׁאֵין דַּרְכָּהּ שֶׁל אִשָּׁה לָשֵׂאת כְּמַשָּׂאוֹי זֶה, אֶלָּא שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים מַמָּשׁ. וְרָמַז לָהּ שֶׁעָתִיד לָצֵאת מִמֶּנָּה בֶּן שֶׁמִּתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת: ״רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה׳״׃

ט״ז וַתָּבוֹא אֶל־חֲמוֹתָהּ וַתֹּאמֶר מִי־אַתְּ בִּתִּי וַתַּגֶּד־לָהּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לָהּ הָאִישׁ׃

י״ז וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ־הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר [אֵלַי] אַל־תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל־חֲמוֹתֵךְ׃

י״ח וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִתִּי עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ יִפֹּל דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי־אִם־כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם׃

כִּי אִם כִּלָּה. הָאִישׁ אֶת הַדָּבָר הַיּוֹם׃

פרק ד׳

א׳ וּבֹעַז עָלָה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגֹּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר דִּבֶּר־בֹּעַז וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה־פֹּה פְּלֹנִי אַלְמֹנִי וַיָּסַר וַיֵּשֶׁב׃

פְּלֹנִי אַלְמֹנִי. וְלֹא נִכְתַּב שְׁמוֹ לְפִי שֶׁלֹּא אָבָה לִגְאֹל׃

פְּלֹנִי אַלְמֹנִי. מְתֻרְגָּם בַּנְּבִיאִים ״כַּסִּי וְטָמִיר״׃

פְּלֹנִי. מְכֻסֶּה וְנֶעְלָם לְשׁוֹן ״כִּי יִפָּלֵא״, ״הֲיִפָּלֵא מֵה׳ דָּבָר״׃

אַלְמֹנִי. אַלְמוֹן מִבְּלִי שֵׁם. (סְפָרִים אֲחֵרִים, אַלְמֹנִי שֶׁהָיָה אַלְמָן מִדִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁהָיָה לוֹ לִדְרֹשׁ, עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית, מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית וְהוּא אָמַר, ״פֶּן אַשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי״׃)

ב׳ וַיִּקַּח עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׁבוּ־פֹה וַיֵּשָׁבוּ׃

ג׳ וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה נָעֳמִי הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵה מוֹאָב׃

ד׳ וַאֲנִי אָמַרְתִּי אֶגְלָה אָזְנְךָ לֵאמֹר קְנֵה נֶגֶד הַיֹּשְׁבִים וְנֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי אִם־תִּגְאַל גְּאָל וְאִם־לֹא יִגְאַל הַגִּידָה לִּי (ואדע) [וְאֵדְעָה] כִּי אֵין זוּלָתְךָ לִגְאוֹל וְאָנֹכִי אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶגְאָל׃

וְאֵדְעָה כִּי אֵין זוּלָתְךָ. קֶרוֹב לִגְאוֹל׃

ה׳ וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם־קְנוֹתְךָ הַשָּׂדֶה מִיַּד נָעֳמִי וּמֵאֵת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶשֶׁת־הַמֵּת קָנִיתִי (קניתי) [קָנִיתָ] לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ׃

וּמֵאֵת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה. אַתָּה צָרִיךְ לִקְנוֹת, וְהִיא אֵינָהּ מִתְרַצָּה אֶלָּא אִם כֵּן תִּשָּׂאֶנָּה׃

ו׳ וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא אוּכַל (לגאול) [לִגְאָל־]לִי פֶּן־אַשְׁחִית אֶת־נַחֲלָתִי גְּאַל־לְךָ אַתָּה אֶת־גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא־אוּכַל לִגְאָל׃

פֶּן אַשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי. זַרְעִי. כְּמוֹ ״נַחֲלַת ה׳ בָּנִים״. לְתֹת פְּגַם בְּזַרְעִי, שֶׁנֶּאֱמַר, ״לֹא יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי״. וְטָעָה בְּ״עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית״׃

ז׳ וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל־הַגְּאֻלָּה וְעַל־הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל־דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל׃

עַל הַגְּאוּלָה. זוּ מְכִירָה׃

תְּמוּרָה. זוּ חֲלִיפִין׃

שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ. זֶהוּ קִנְיָן. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ קוֹנִין בְּסוּדָר בִּמְקוֹם נַעַל. וְרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נָחְלְקוּ בַּדָּבָר, מִי נָתַן לְמִי. יֵשׁ אוֹמְרִים קוֹנִין בְּכֻלְּיוֹ שֶׁל קוֹנֶה וּבַעַז נָתַן לַגּוֹאֵל, וְיֵשׁ אוֹמְרִים קוֹנִין בְּכֻלְּיוֹ שֶׁל מַקְנֶה וְגוֹאֵל נָתַן לְבַעַז׃

וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל. מִשְׁפַּט הָעֵדוּת׃

ח׳ וַיֹּאמֶר הַגִּאָל לִבֹּעַז קְנֵה־לָךְ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ׃

ט׳ וַיֹּאמֶר בֹּעַז לַזְּקֵנִים וְכָל־הָעָם עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קָנִיתִי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לֶאֱלִימֶלְךְ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לְכִלְיוֹן וּמַחְלוֹן מִיַּד נָעֳמִי׃

י׳ וְגַם אֶת־רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת מַחְלוֹן קָנִיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ וְלֹא־יִכָּרֵת שֵׁם־הַמֵּת מֵעִם אֶחָיו וּמִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם׃

> **לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ.** מִתּוֹךְ שֶׁאִשְׁתּוֹ יוֹצְאָה וּבָאָה בַּנַּחֲלָה, וּמַכְנֶסֶת וּמוֹצִיאָה, אוֹמְרִים ״זֹאת הָיְתָה אֵשֶׁת מַחְלוֹן״, וּשְׁמוֹ נִזְכָּר עָלֶיהָ׃

י״א וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן יְהוָה אֶת־הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל ׀ וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חַיִל בְּאֶפְרָתָה וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם׃

> **כְּרָחֵל וּכְלֵאָה.** אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ מִשֵּׁבֶט יְהוּדָה וּמִבְּנֵי לֵאָה, מוֹדִים הֵם עַל רָחֵל שֶׁהָיְתָה עִקָּרָה שֶׁל בַּיִת, וְהִקְדִּימוּ רָחֵל לְלֵאָה׃
>
> **וּקְרָא שֵׁם.** כְּלוֹמַר, ״יִגְדַּל שְׁמֶךָ״׃

י״ב וִיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ אֲשֶׁר־יָלְדָה תָמָר לִיהוּדָה מִן־הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לְךָ מִן־הַנַּעֲרָה הַזֹּאת׃

> **כְּבֵית פֶּרֶץ.** שֶׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ׃

י״ג וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת־רוּת וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן יְהוָה לָהּ הֵרָיוֹן וַתֵּלֶד בֵּן׃

י״ד וַתֹּאמַרְנָה הַנָּשִׁים אֶל־נָעֳמִי בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גֹּאֵל הַיּוֹם וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל׃

ט״ו וְהָיֶה לָךְ לְמֵשִׁיב נֶפֶשׁ וּלְכַלְכֵּל אֶת־שֵׂיבָתֵךְ כִּי כַלָּתֵךְ אֲשֶׁר־אֲהֵבַתֶךְ יְלָדַתּוּ אֲשֶׁר־הִיא טוֹבָה לָךְ מִשִּׁבְעָה בָּנִים׃

ט״ז וַתִּקַּח נָעֳמִי אֶת־הַיֶּלֶד וַתְּשִׁתֵהוּ בְחֵיקָהּ וַתְּהִי־לוֹ לְאֹמֶנֶת׃

י״ז וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר יֶלֶד־בֵּן לְנָעֳמִי וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי־יִשַׁי אֲבִי דָוִד׃ {פ}

י״ח וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת־חֶצְרוֹן׃

> **וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ.** לְפִי שֶׁיִּחֵס אֶת דָּוִד עַל שְׁמָהּ שֶׁל רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה חָזַר וְיִחֵסוֹ עַל שֵׁם יְהוּדָה׃

י״ט וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת־רָם וְרָם הוֹלִיד אֶת־עַמִּינָדָב׃

כ׳ וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת־נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד אֶת־שַׂלְמָה׃

כ״א וְשַׂלְמוֹן הוֹלִיד אֶת־בֹּעַז וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת־עוֹבֵד׃

כ״ב וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יִשָׁי וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת־דָּוִד׃